

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Томілінські читання

Матеріали VIII науково-практичної конференції
з міжнародною участю

м. Харків, 30 жовтня 2025 року

Харків – 2025

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет

**ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ:
ПРОБЛЕМИ ТА СПОСОБИ
ЇХ ВИРІШЕННЯ**

Томілінські читання

*Матеріали VIII науково-практичної конференції
з міжнародною участю*

м. Харків, 30 жовтня 2025 року

Харків
ХНМУ
2025

УДК 614(477)(082)
Г 87

Затверджено
Вченою радою ХНМУ.
Протокол № 16 від 27.11.2025 р.

Редакційна колегія: О. А. Наконечна, К. Г. Помогайбо,
В. Г. Нестеренко, К. М. Сокол,
А. А. Подпрядова, Н. М. Мартиненко

Г87 **Громадське здоров'я в Україні: проблеми та способи їх вирішення «Томілінські читання»** : матеріали VIII науково-практичної конференції з міжнародною участю, Харків, 30 жовтня 2025 р. / Ред. кол.: О. А. Наконечна, К. Г. Помогайбо, В. Г. Нестеренко та ін. Харків, 2025. 262 с.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.17642172>

УДК 614(477)(082)

© Харківський національний
медичний університет, 2025
© О.А. Наконечна, К.Г. Помогайбо,
В.Г. Нестеренко та ін., 2025

ЗМІСТ

Секція 1.

ІСТОРІЯ МЕДИЦИНИ

Томілін В.Г., Томіліна Т.В. Віктор Павлович Голік. Портрет заслуженого професора. Харківський національний медичний університет. До 80-річчя від дня народження завідувача кафедри ортопедичної стоматології (1996–2014 рр.)	12
Родинський Р.О., Зайцев В.В. Обласна клінічна лікарня імені І. І. Мечникова під час першої світової війни та української революції (1914–1920)	14
Рябокоть Є.М., Рябокоть Р.Є. Аналіз інтеграції дисциплін громадського здоров'я в підготовці лікаря-одонтолога на одонтологічному факультеті (1921–1927 рр.)	16
Романенко А.В. Козацьке здоров'я	18
Рябокоть Є.М., Рябокоть Р.Є. Теми громадського здоров'я у дипломних роботах майбутніх лікарів-одонтологів Харківського державного медичного інституту у 1920–1930-х роках ХХ століття	22
Перцева Ж.М. Діяльність Д. М. Калужного у контексті епідеміологічних викликів ХХ ст.	24
Martynenko N.M., Ozel Zeynep Features of the organization and achievements of military medicine in the Arabic World during the middle ages	28

Секція 2.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Лехан В.М. Методологія розробки індикаторів для первинної медико-санітарної допомоги	33
Сердюк О.І., Просоленко Н.В., Парфьонова І.І. Охорона здоров'я в умовах сучасних викликів.....	35
Донік О.М. Сучасні тенденції та перспективи розвитку первинної медичної допомоги в Україні.....	37
Заславський Д.Д., Ейсмунд-Малевич Г.А., Кий-Кокарєва В.Г. Роль волонтерства та громадських організацій у системі охорони здоров'я в умовах війни	39

Ромохаібо К.Г., Ait Bahadou Ayub Randomized trials, as most reliable approaches to evaluate the efficacy and safety of medical interventions	100
Монакова О.С., Харченко Л.В., Ярош Д.В. Фактори, що впливають на відмову від вакцинації: аналіз причин та стратегії подолання	102
Ромохаібо К.Г., Chenchui Han Methodology of scientific research in medicine. Key aspects	105
Orel O.V., Orel M.O. Modern approaches of evidence-based medicine to early detection and prevention of complications of pregnancy possibility of obstetric practice	106
Ромохаібо К.Г., Razzak Haider Saad Application of ROC analysis to evaluate the results of scientific research in medicine	108
Yaremenko A.V., Orel M.O. Problems of evidence-based medicine in Ukraine: analysis of major obstacles and capabilities.....	109
Ромохаібо К.Г., Ahmed Khatim Systems analysis and meta-analysis in evidence-based medicine.....	111

Секція 5. ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Аніщенко М.А., Усенко С.Г. Зміст поняття «реабілітація» згідно чинного законодавства України: контроверсійність та перспективність поглядів.....	113
Єленський В.Ю. Аденція як медико-соціальна проблема на фоні стану ортопедичної допомоги в Україні.....	115
Мельник В.О. Інтеграція офтальмологічних послуг в систему первинної медичної допомоги для хворих на глаукому	118
Бобкович К.О. Статистичний аналіз динаміки надання послуг первинної медичної допомоги в умовах воєнного стану.....	120
Орлова А.Є., Кивлюк О.В., Григоров М.М., Нестеренко В.Г. Медико-соціальне забезпечення осіб літнього віку.....	122
Пекельна А.О., Леонтєва Л.В. Сучасна роль лабораторної діагностики в системі громадського здоров'я	125

Краснікова А.М. Організація надання домедичної допомоги в умовах повномасштабного вторгнення.....	126
Помогайбо К.Г., Podpriadova A.A., Sokol К.М. Medical and social aspects of diseases that are priorities for the healthcare system in the world and in Ukraine	127
Sokol К.М., Kupina O.V., Olkhovska A.B. Organizational aspects of accessibility of medical and pharmaceutical care for hypertensive disease in Ukraine.....	130
Mishchenko M.M., Mishchenko O.M. Brain strokes: current trends, diagnosis, treatment, and rehabilitation	134

Секція 6.

МЕДИКО-СОЦІАЛЬНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ЗДОРОВ'Я, ПРОФІЛАКТИЧНІ СТРАТЕГІЇ

Кузнецова М.О., Помогайбо К.Г. Ознаки залежності від мобільних телефонів серед здобувачів Харківського національного медичного університету	137
Приходько Н.І., Помогайбо К.Г. Інтеграція громад у процеси формування здорового способу життя.....	138
Усенко С.Г., Рязанова О.А. Аналіз показників захворюваності на рак молочної залози в Харківській області: динаміка та сучасний стан.....	140
Масікевич А.Ю., Жуковський О.М., Забродський І.С. Сучасні виклики екологічної безпеки Буковинських Карпат	141
Мякина О.В., Нещенко О.О., Ващук М.А. Підтримка здоров'я і якісного життя літніх людей: існуючі програми та ініціативи	144
Мартиненко Н.М., Григоров М.М., Григоров М.С. Функції та можливості застосування бібліотерапії	148
Бордюжевська Л.В., Подпрядова А.А. Стрес як чинник омолодження інсультів в Україні.....	153
Шанигін А.В., Бабієнко В.В., Талалаєв К.О. Економіка змін клімату: тематичні дослідження та найкращі практики в охороні здоров'я	155
Мякина О.В., Нещенко О.О. Здоровий спосіб життя як джерело здоров'я: трактування та складові.....	157
Ричкова Ю.П., Трегуб П.О. Медико-соціальні особливості психологічного сприйняття діагнозу ВІЛ-інфекція у пацієнтів, які отримують антиретровірусну терапію	160

Секція 5. ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «РЕАБІЛІТАЦІЯ» ЗГІДНО ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ: КОНТРОВЕРСІЙНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ ПОГЛЯДІВ

Аніщенко М.А.¹, Усенко С.Г.²

¹*КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР,
м. Запоріжжя, Україна*

²*Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна*

Проблема реабілітації осіб, які постраждали внаслідок бойових дій, є пріоритетною для України як на сучасному етапі повномасштабної агресії, так і в перспективі післявоєнної відбудови держави.

Значна частина населення, що постраждала внаслідок бойових дій, складається з військовослужбовців та цивільних осіб.

Активні бойові дії спричиняють не лише травматизацію населення, але і загострення хронічних, також появу нових хвороб системи кровообігу, нервової системи, розладів психіки та поведінки, проблеми психологічного характеру та соціальної дезадаптації.

Виходячи з викладеного, дуже велике значення з погляду ефективності реабілітації матиме зміст цього поняття. Іншими словами, які саме заходи будуть проведені в рамках реабілітації постраждалих від бойових дій осіб.

Аналіз поняття «реабілітація» з позицій Закону України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я», дає підстави констатувати його мультидисциплінарність. Відповідно до зазначеного Закону, реабілітація – комплекс заходів, яких потребує особа, яка зазнає або може зазнати обмеження повсякденного функціонування внаслідок стану здоров'я або старіння у взаємодії з її середовищем [1]. Аналогічне визначення поняття реабілітації має Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» [2].

В Статті 10 Закону України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» наведено перелік фахівців з реабілітації, до яких належать: 1) лікарі фізичної та реабілітаційної медицини; 2) фізичні терапевти; 3) ерготерапевти; 4) терапевти мови і мовлення; 5) протезисти-ортезисти; 6) психологи, психотерапевти; 7) сестри медичні з реабілітації; 8) асистенти фізичних терапевтів та ерготерапевтів [2].

Соціальної складової реабілітації Закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» не відображає, хоча виходячи з визначення поняття «здоров'я» ВООЗ [3] та аналогічної дефініції Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», соціальна складова реабілітації однозначно має бути присутньою [2].

Цю тезу абсолютно підтверджує інший нормативно-правовий акт, Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні», згідно з яким, реабілітація осіб з інвалідністю – система медичних, психологічних, педагогічних, фізичних, професійних, трудових, фізкультурно-спортивних, соціально-побутових заходів, спрямованих на надання особам допомоги

у відновленні та компенсації порушених або втрачених функцій організму для досягнення і підтримання соціальної та матеріальної незалежності, трудової адаптації та інтеграції в суспільство, також забезпечення осіб з інвалідністю допоміжними засобами реабілітації і медичними виробами [4].

Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» містить також дефініції видів реабілітації, саме: психолого-педагогічна реабілітація, професійна реабілітація, трудова реабілітація, фізкультурно-спортивна реабілітація, соціальна реабілітація, психологічна реабілітація. У Ст. 30 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» зазначено, що до учасників реабілітаційного процесу, зокрема, належать педагогічні, соціальні, музичні працівники, лікарі фізичної та реабілітаційної медицини, фізичні терапевти, ерготерапевти, терапевти мови та мовлення, протезисти-ортезисти, психологи, психотерапевти, сестри медичні з реабілітації, асистенти фізичних терапевтів, асистенти ерготерапевтів, спортивні тренери, майстри виробничого навчання реабілітаційної установи, перекладачі жестової мови, тифлопедагоги, інструктори з мобільності та інші фахівці, пов'язані з реабілітаційним процесом [4].

Вважаємо, що вищенаведені норми найбільш повно відображають мету та сутність реабілітаційного процесу, його комплексний, мультидисциплінарний характер. Саме такий підхід найбільш повною мірою відображати потреби, права та законні інтереси осіб, постраждалих від бойових дій.

Адже з метою відновлення фізичного здоров'я необхідно застосовувати медичні заходи; психічного здоров'я – психологічне та психотерапевтичне консультування, психокорекцію; енергетичного здоров'я – фізичну активність, здоровий сон та харчування, дихальні вправи та зменшення інформаційного навантаження; соціального здоров'я – юридичні консультації, соціальне консультування щодо відновлення соціального статусу та інших умов соціальної адаптації; духовного здоров'я – заходи, спрямовані на формування цінностей особистості та її світогляду; родове здоров'я – заходи, спрямовані на побудову нормальних відносин у родині, шанування предків та історичного зв'язку з ними, в разі необхідності формування сім'ї.

Таким чином, законодавство України, що регламентує реабілітаційну діяльність потребує трансформації в рамках комплексного підходу до реабілітації осіб, які постраждали від бойових дій та має найбільш повно відповідати їх потребам, правам та законним інтересам. Такий підхід з метою ефективного впровадження потребує розробки та реалізації ряду правових, організаційних, фінансових та інформаційних механізмів.

Література:

1. Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я: Закон України від 03.12.2020 № 1053-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#Text>.
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>.
3. Constitution WHO. URL: <https://www.who.int/about/governance/constitution>.
4. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 06.10.2005 № 2961-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text>.